

Posudek na diplomovou práci

Miroslav HABROVANSKÝ

**KONCEPT DIGITÁLNÍ GENERACE
V KONTEXTU ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ**

Vedoucí práce: Doc. RNDr. Miroslava Černochová, CSc.

Diplomová práce Miroslava Habrovanského je věnována pojmu „digitální generace“. Autor upozorňuje na různé výklady tohoto pojmu v různých dostupných publikovaných materiálech a poukazuje na to, že se význam tohoto pojmu postupně mění. Názory různých zahraničních autorů, mezi nimiž dominantní postavení zaujímají D.Tapscott, N.Negroponte, G.D. a L.J. Oblinger, doplňuje Miroslav Habrovanský svými názory a porovnává se svými osobními zkušenostmi, což výrazně doplňuje a aktualizuje pohledy na současnou mladou generaci.

Miroslav Habrovanský si toto téma vybral sám. Už na seminářích předmětu „ICT ve vzdělávání“ o toto téma projevoval zájem. Učil v té době na střední škole výpočetní techniky a tato problematika byla pro něj výzvou, aby lépe pochopil, jaká je současná mladá generace. Jako mladý (sice ještě nekvalifikovaný) učitel měl zájem, aby učitelé svým žákům rozuměli, aby ve své výuce například podstatně více používali ICT, protože mladí lidé používání ICT považují za samozřejmost (až každodenní nutnost) a očekávají, že ve školách se s těmito technologiemi bude pracovat.

Diplomová práce v rozsahu 87 stran M.Habrovanského je rozdělena do 9 částí včetně předmluvy a seznamu použitých zdrojů, obsahuje 9 tabulek a 27 grafů a je doplněna 2 přílohami. O poznatky získané v teoretické části, zpracované v prvních šesti kapitolách (Vymezení pojmu „digitální generace“, Srovnání jednotlivých generací, Nové pojetí digitální generace jako sociální sítě, Vzdělávání digitální generace, Závislost na počítačových technologiích u mladé generace), se autor opírá v praktické části shrnuté do kapitoly 7 nazvané Výzkum na soukromé střední škole.

Po formální stránce je diplomová práce zpracována přehledně (barevné tabulky, grafy).

Cíl práce

Cílem předložené práce bylo zjistit, zda mezi současnou mladou generací lze identifikovat digitální generaci tak, jak se o ní často mluví a píše. Pokud taková skupina existuje, tak se pokusit „zmapovat její vlastnosti, chování a hlavně sociální vazby“ (s.8).

Teoretická část práce

V teoretické části (tj. kapitolách 2 až 6) se M.Habrovanský věnuje **pojům**, které se postupně objevovaly v řadě publikací k označení mladé generace: digitální generace, net-generation, generace NEXT, netradiční studenti (s.39) aj. Z poměrně velkého počtu zdrojů a publikací se pokusil ukázat, jak nejednotný názor existuje ve vymezení charakteristik nastupující generace s těmito označeními.

Kromě hlavních znaků současné generace, která by mohla být označována jako digitální generace, se M.Habrovanský zaměřuje na **její vzdělávání**. V úvodu 5.kapitoly navrhuje, „aby se děti s počítačem seznamovaly již od útlého dětství“ (s.31), pochopitelně, že nejprve pod dohledem svých rodičů. Některé otázky zůstávají v diplomové práci záměrně bez odpovědi, protože na ně ani mezi odborníky neexistuje stejná odpověď. M.Habrovanský považuje za velmi důležité, aby pedagogové uměli se žáky komunikovat jinak (s.33), mají-li

současnou generaci něčemu naučit. Na s.34 naznačuje, jak by měli učitelé postupovat, aby digitální generaci škola zaujala – používat obrazový materiál, předkládat materiály, které mladé zaujmou, motivovat žáky, ponechat prostor pro aktivní podíl žáků na osvojování poznatků, podporovat témata, o něž má žák zájem, zařazovat vhodné on-line počítačové hry (s.38), podporovat u žáků získávání nových poznatků experimentováním a objevováním, zaměřovat se na žáky nejžádanější předměty (s.41).

V 6.kapitole teoretické části se M.Habrovanský věnuje problematice **závislosti**. U mladé generace, jejíž život se v moderní společnosti už bez ICT neobejde, je zapotřebí rozlišovat mezi závislostí, potřebou a zálibou. Oceňuji, že autor diplomové práce považoval za významné se těmito pojmy ve vztahu k digitální generaci zabývat (s.42-43). Můžeme však odpovědět na to, zda je mladá generace závislá na ICT, nebo ne? M.Habrovanský se domnívá, že potřeby používat ICT nastupující generace nemůžeme označit jako závislosti (s.43).

Praktická část

V praktické části (tj. v kapitole 7) popisuje M.Habrovanský výzkumné šetření, které provedl mezi učiteli a žáky jedné pražské střední školy se zaměřením na výuku informatiky. M.Habrovanský předpokládá, že právě na školách s prohloubenou výukou informatiky by se mohla koncentrovat generace zvyklá více používat ICT; mezi těmito žáky by tedy mohli být zástupci digitální generace.

Problém identifikace zástupců digitální generace mezi mladými lidmi M.Habrovanský řešil ve dvou výzkumných šetřeních vždy s různými respondenty a s použitím různých výzkumných metod:

- a) **Pomocí dotazníkové metody** zjišťoval, jaké představy učitelé mají o svých žácích, zda pociťují přítomnost „digitální generace“ mezi současnou mládeží. K pochopení názorů učitelů a ke zjištění, zda generace učitelů se liší od generace jejich žáků, bylo důležité zjistit, jak tito učitelé používají ICT, jaké mají zkušenosti s ICT, jaké mají představy o komunikaci se svými žáky. Pro dotazník bylo vybráno **10 učitelů** různých vyučovacích předmětů na střední odborné škole informatiky a podnikání. Výsledky dotazníkového šetření jsou zpracovány přehledně graficky v kapitole 7.1. Většina dotázaných učitelů se považuje za pokročilé ICT uživatele, kteří sice používají počítač ve své výuce, ale vůbec nepracují ve výuce s digitální kamerou. Většina dotázaných učitelů buďto neví, co znamená Web 2.0 nebo Web 2.0 vůbec nepoužívá. Pokud někdo z dotázaných učitelů Web 2.0 používá, tak především Wiki a Blog. 8 z 10 dotázaných učitelů se domnívá, že středoškolský učitel by měl pro komunikaci se žáky používat především e-mail, zatímco studenti by upřednostňovali ICQ. Stejný počet učitelů (8 z 10) je přesvědčen o tom, že současná mladá generace označovaná digitální se výrazně liší od generace svých rodičů.
- b) K lepšímu poznání stávající mladé generace použil M.Habrovanský **metody řízeného rozhovoru (interview)** s připravenými 26 otázkami. Rozhovory uskutečnil mezi 48 žáky střední odborné školy informatiky a podnikání (z každého ročníku bylo vybráno vždy 12 studentů). Tato metoda podstatně lépe než dotazník umožňuje rozkrýt některé charakteristiky mladé generace, která si svůj život už nemůže bez počítačů představit. Při přípravě interview si M.Habrovanský položil řadu otázek (s.57), které směřovaly i k pohledu mladé generace na využívání ICT ve škole, k jejich ochotě a schopnosti vzdát se ICT ve svém životě. S pilotní skupinou 10 studentů M.Habrovanský ověřil vhodnost připravených otázek pro interview. Vzorek vybraného vzorku studentů je pečlivě popsán ve vztahu k ICT, k výuce ve škole, k jejich zájmům, k způsobům komunikace s učiteli, k činnostem, kterým by se věnovali, kdyby zůstali bez počítače, k on-line komunikaci, k TV, k literatuře, ke způsobům trávení volného času.

Použité metody

Autor ve výzkumné části diplomové práce použil tyto základní metody uvažování:

1. *analyticko-syntetické*: při studiu dostupné literatury k vysvětlení a interpretaci pojmu digitální generace a dalších pojmů (net-generation, generace NEXT) sloužících k označení mladé generace. Autor analyzoval hlavně cizojazyčné materiály, protože publikací českých autorů na toto téma v češtině příliš mnoho k dispozici není. Jednoznačný výklad těchto pojmů zatím neexistuje. Společnými charakteristikami stávající digitální generace je především to, že tato generace už vlastně nezažila život bez Internetu, že vlastní počítač (a používá ho kdekoliv), že má potřebu neustálého připojení, že je schopna řešit několik úloh současně, že není ochotna čekat (po kliknutí musí následovat pokud možno okamžitá reakce, což se pak často přenáší i do potřeby okamžitého uspokojení potřeb) a preferuje interaktivitu prostředí (s.12-14). Zajímavé je zjištění, že řada mladých ztratila důvěru v uznávané společenské instituce, což ve svém důsledku ovlivňuje motivaci mladých lidí k úsilí vzdělávat se (s.15). Miroslav Habrovanský zdůrazňuje, že důležitou charakteristikou pro digitální generaci není to, že neustále vysedává u počítače, ale aktivita, kterou na počítači vykonává (s.18). Ne všechny mladé lidi „můžeme považovat za členy net generace, protože téměř nikdo nezkoumal jejich sociální prostředí, počítačovou gramotnost ani způsob myšlení a učení“ (s.20).
2. *deduktivně-induktivní*:

Formální připomínky:

- 1) V Grafu 14 používat jednotně stejné označení pro skupiny respondentů (dívky, chlapani).
- 2) V názvu podkapitoly 7.3 hovořit spíše o porovnání než o konfrontaci. Samotný název této podkapitoly není příliš srozumitelný „Konfrontace první a druhé části, závěr výzkumu“.
- 3) Srozumitelnější vyjádření toho, že „vykrytalizoval si vlastní styl výuky“ (s.74)

Závěr:

Miroslav Habrovanský ve své diplomové práci prokázal, že umí pracovat s informačními zdroji, sumarizoval teoretická východiska související s výkladem pojmu digitální generace a net generation.

Práce obsahuje řadu osobních postřehů, komentářů autora, z nichž lze vidět o problematiku zájem, že o problematice přemýšlí. „Nejprve jsem si myslel, že hlavní znaky budou nejen ve změně způsobu myšlení, ale i ve změně způsobu komunikace“ (s.17). M.Habrovanský je přesvědčen, že škola v budoucnosti bude plnit důležitou funkci: bude místem, kde se budou mladí lidé, kteří zřejmě čím dál tím více budou mocí sítí získávat informace, nebudou mít potřebu opouštět své domovy, setkávat (s.33), čímž vyjadřuje souhlas s výrokem uvedeným na s.34 „Computers can never replace human“. Školní prostředí se bude muset změnit.

V závěru své práce zdařile shrnul základní charakteristiky nastupující mladé generace.

Diplomová práce splňuje všechny náležitosti. Doporučuji práci k obhajobě.

V Praze 23. května 2009

Doc. RNDr.Miroslava Černochová,CSc.